

M T. B. COLLEGE, SURAT

Manuscripts Library

No. Ref.

Ser.

237

Title :

Grihadana Prayoga

Plate

237

11

:	Griha dāna Prayoga	Title
:	:	Author
:	गृहदान प्रयोगः	Editor
:	:	Year, Vols.
:	:	Publisher
237	:	Remarks

तुत्तरतो वास्तवे दिव ४

श्री गणेशाय नमः ॥ वास्तुशास्त्रानुसारेण शिलेष्टकाकाष्ठादिमयं गृहं निर्माय सु
धाधात्वादिभिरुत्तमैस्तु हांगणेशानदिग्गोचरे चतुर्द्वारं वस्त्रादिनामंडपं विधाय कीरदु
मपत्रेस्तोरणचतुष्टयं द्वारेषु बंध्यातदंतहस्तमितं समं खलायोनि कुंडं तदीशाने हस्तमि
तीयहवेदिं विधाय पुण्याहवाचनमात्का पूजननांदीथास्नानिकृत्वा होमार्थं पंच ब्रा
ह्मणान् गृह्णुयात् । तेन ग्रहवेद्यो ग्रहस्थापनं ब्रह्मशिवायुतसूर्यप्रतिमा स्थापनं कृत्वा स
र्वविधी पंच पद्धतवपंच रत्नादिगर्भं वारुणं कलशं प्रतिष्ठाप्य ग्रहादीनां पाद्यादिभिरुप
चारैः पूजां विधाय ग्रहहोमोत्तरं ब्रह्मादिमंत्रैर्होमं कुर्यात् । ततो वास्तुमंडले पंच चत्वारिंश
देवताः प्रतिष्ठाप्योपचारैः संपूज्य गव्यपयसिब्रह्मादिवास्तुदेवताभ्यः पायसं श्रपयित्वा
यवकृष्णतिलसमिदाज्यद्रव्यैर्ब्रह्मादिदेवताभ्यः स्वस्वमंत्रैः प्रणवादि वतुर्थी नमो तस्य
स्वनाममंत्रैर्विधासंजवमष्टौत्तरशताष्टाद्विंशत्याद्या कृती कृत्वा पायसं वताभ्यस्तथैव
कृत्वा भस्मजोषादिसंयुतं तत्र दुक्तं सर्वेभ्यः पायसमेव वा बलिंदत्वे द्रादिलोकपालेभ्यश्च ब
लिंदत्वा । शिख्यादिप्रीतये द्विजेभ्यः कांचनं ब्रह्मणः प्रीतये च धेनुं दद्यात् । ततः शांतिकल
शोदकेन मंत्रैर्स्वस्तिरिजिष्को वाहनकलशोदकेन स्थापितो यज्ञमानः शुक्लमाभ्या
नुलेपनो ब्राह्मणेभ्यो दक्षिणं दत्वा गीतमंगलवाद्यादिभिर्गृहं राक्षो ह्यपावमानमंत्रैः सु

३ वप्रासनगतं कर्कशं देवदेवं ननु ज्ञेयं । दक्षिण धः करे पद्मं शंखं च धृक्किरे न्यसेत । वामोर्ध्वं नवैश्वर्यं
 कर्णमौष्ट्रं च । पुरः करेऽवामोर्ध्वं गता लक्ष्मीरित्युपायं कराजवेत । दक्षिणस्तु भुजा देव्यां च हस्तौ स्वयं वाकिं पादौ च
 १ च वशवत्स्यजगतां गृह्यतां यत्नमः ८
 २ चैव शिरसां च ध्यात्वा रां दत्वा गृहमध्ये दक्षिणं भागोऽष्टद्वयोपरि प्रसूमा

चतुर्वर्गस्य जगती गृह्यता यवनमः ॥
 त्रेण प्रदक्षिणमावेक्ष्य परितः क्षीरधारोद्वहामध्ये दक्षिणभागेऽष्टद्वारपरिप्रस्थमा
 त्रां स्तिलाभ्यस्तिष्यत इत्युपविधानादि सर्वोपस्करसंयुतां पूर्वपि स्थिनाय तीशब्दो स्थापयि
 त्वातदुपरि सोवर्णं ॐ ह्रीं श्रीं नारायणप्रतिमो स्थापयित्वा संपूज्य च प्रतिग्रहीतां च दनपु
 ष्य वस्त्रालंकारादिभिर्विधा विभवं स पत्नी कमन्य व्यकरे धत्वा मेगलवाद्यादिभिः सुलग्ने
 गृहप्रतिग्रहार्थं गृहप्रवेशयेन्मन्त्रैः ॥ एषे हि नारायणदिव्यरूपसर्वांगैर्वैदितपादपद्मा
 सुभ्राभुभ्रान्भुवामधीश लक्ष्मीयुतस्त्वं हि गृहं गृहाणा ॥ नमः कौस्तुभनाथाय हिरण्यक
 वचाय च ॥ क्षीरोदाण्वि सुप्ताय जगद्भो त्रे नमो नमः ॥ नमो हिरण्यगर्भाय विश्वगर्भाय वै न
 मः ॥ भूभुवः प्रमुरवा लोकास्तव देहे व्यवस्थिताः ॥ नंदं तियावत्कल्याणं तं तथा स्मिन्भवने गृही
 त्वत्प्रसादेन देवेश पुत्रपौत्रैर्वृतो गृहे ॥ पंचयज्ञक्रियायुक्तो वसेदा चंद्रतारकं ॥ ततः प्रतिग्रही
 तारं पूर्वस्थापितशब्दोपवृत्तं दक्षुखमुपवेश्य स्वयंप्राप्नुवः स ऊशोपयहपाणि रासनो
 पविष्टः सर्वोपस्करयुतं गृहं निष्ठं दद्यात् ॥ प्रयोगस्तु ॥ ऊशजलतिलानादाय अद्येत्यादिदे
 शकालकीर्तनांते ॥ इदं गृहं गृहणत्वं सर्वोपस्करसंयुतं ॥ तव विप्रप्रसादेन ममास्त्यजिमते
 फलं ॥ गृहं मम विभूत्यर्थं गृहाणत्वं विजो त्तम ॥ श्रीयतां मे जगद्यो निर्वस्तिरूपी जनादनं ॥ इति
 पाठित्वा ॥ सकलकलुषक्षयसिद्धसंघपूजितत्वा शरीरगणकरकलितामलजामरवीज्यमानत्वं

२४ समुच्चरन्निदं न किं दधीत गतस्मयः । जगदीशो गृह्य कसो गविंदः प्रीयतामिति २
वेदमिदं ततो वा कौ सर्वधान्यं तां ह्यदे । सर्वे रस्त्र रसं पुच्छं हं गृह्य ह्यजो जम ४ २

संज्ञावितनरकनिमज्जनपित्रादिपुरुषशतपुत्रपौत्रप्रपौत्रब्रह्मधुतारणकल्पकोटिशताव
धिककालब्रह्मलोकमहितत्वकामो. नानाविधधान्यदासीदासगोमहिषीशय्यापीठपादुका
कांस्यजाजनताम्रजाजनताम्रकलशताम्रद्यदीपित्रलदीपछत्रोपानत्सोपस्करतांबूलकरंड
नानाविधमृन्मयपात्रमुसलोत्तरवल्समाजनीऊहालदात्रऊठारखनित्रसूचीकर्तरीशकरी
खंडतिलगुडघृततैलकवर्णाईकहिंदुमारियंधान्यसर्षपहरिद्राशुंठीपिप्पलीमुद्रमाषाढकी
मसूररंधनोवितसा मयीशिलाशिलापुंजीरकxत्रकादिसकलोपयोगिसामग्रीलोहकन
कानेकविधवस्त्रयुतामिदं. पक्षेष्टकादिरवितंगहंविष्णुदेवत्यममुकगोत्रायेत्यादिअमु
कगोत्रोमुकशर्माहंसंप्रदेह. शैलदारुजगृहेतुमंत्रद्वयपाठांतेकल्लिकलुषविमुक्तिवकु
सिद्धपूजितत्वाप्सरोगणकरकलितामलचामरवीज्यमानत्वसंज्ञावितनरकनिमज्जनपित्रा
दिपुरुषशतब्रह्मपुत्रपौत्रतारणादिव्यजोगोपजोगोत्ररैहिकराजराज्यप्राप्तिक्षीराणवाधि
करणकनारायणसमीपवासनारायणबलोपेतवनारायणपरायणत्वनारायणकथासक्त
त्यस्त्रायिशरीरावाहिनमुखित्वशतवर्षजीवित्वकामइदंगृहमित्यादिप्राग्वत्. १० मृन्मयेतु
एकैकमर्त्यतरावच्छिन्नप्रतिलोकपालपुरनिवासकामइदंमृन्मयंगृहमित्यादिपूर्ववत्.
प्रतिग्रहीतां स्वस्तीत्युक्तायथाशास्त्रेकामरक्ततिपठेत्। ततोदाताकृतैतद्गृहदानप्रतिष्ठाय

गृहज्ञान-

४ (तस्मै पादुकोपा नन्दुत्रयामरादिकैहृत्वा)

2

सुवर्णसहस्रमारज्यैकसुवर्णांतां यथाशक्ति दासेणां दद्यात् । ततः संपन्नं वांष्पसंपन्नं गृहोपस्क
रभूषणं । सर्वसंपूर्णमेवास्तु त्वत्प्रसादाद्भिजोत्तमे । सुवर्णसहस्रं वा संप्राप्य विस्तृत्य
भरिदासेणां दत्वा यथाशक्ति ब्राह्मणभोजनं संकल्प्य गृहं गच्छेत् ॥ इति गृहदानप्रयोगः ॥

237